

EQUUMENIAKYRKANS KYRKOKONFERENS, STOCKHOLM, 5 MAJ 2016

IKLÄD ER KRISTUS: DELAKTIGHET OCH HELIGHET I KYRKAN

William Cavanaugh, professor vid DePaul University i USA

När vi moderna västerlänningar hör uttrycket att "ikläda oss Kristus" så är vi benägna att tolka det i individuella termer. Vi är, var och en av oss, kallade till helighet, till att "ta på oss Kristus", på våra kroppar precis som man tar på sig kläder eller bär en kostym. Det är definitivt möjligt att läsa in detta i Galaterbrevet 3:27 där Paulus säger: "Är ni döpta in i Kristus har ni också iklätt er Kristus". Men när Paulus talar om dopet i Första Korintierbrevet 12 säger han "Med en och samma ande har vi alla döpts att höra till en och samma kropp..." (12:13). Kroppen här är inte den enskilda kristnes kropp utan Kristi kropp, kyrkan. Att ikläda sig Kristus handlar inte så mycket om att smycka individen med Kristus utan snarare att individen blir en del av den större kroppen, av Kristi kropp. Att ikläda sig Kristus är med andra ord inte en individuell prestation utan inlemmandet av individen i Kristi kropp, det vill säga kyrkan, enligt Paulus.

Det finns historiska orsaker till att frikyrkostraditionen i Sverige betonat personlig tro framför gemensam tillhörighet, eftersom den baptistiska rörelsen historiskt sett var en sorts "civil religion" genom vilken man blev medlem i en nationell kyrka. Men det kanske är dags nu att ompröva kyrkan som något mer än ett hjälpmedel för att uppnå individuell helighet. En av orsakerna till kyrkans kris i västerlandet idag är att inte ens de kristna själva har en positiv känsla inför vad kyrkan är till för. Man hör ofta "Jag är intresserad av andlighet, men inte av organiserad religion." I den individuella bemärkelsen kan man ikläda sig Kristus var som helst; kyrkan är inte absolut nödvändig. Man kan ikläda sig Kristus på en bergstopp likaväl som i en kyrka. Det verkar faktiskt som man nu ofta betraktar det andliga livet huvudsakligen som något som gäller det enskilda livet, vilket hindras av olika "fällor" kopplade till kyrkan som organisation; påbudna riter, gruppens domar, hierarkiskt ledarskap och regelverk. Det är sådana företeelser som många ser framför sig när de tänker på kyrkan. I bästa fall kan dessa "fällor" vara ett medel som leder till ett högre mål, den enskildes helighet. I sämsta fall verkar de vara ett onödigt ont, ett sätt för människor att blanda sig i individens fria rörelse fram till Gud.

Inget av dessa två alternativ tar hänsyn till möjligheten att kyrkan själv har en positiv roll att spela i det drama som frälsningen innebär. Har kyrkan – och då menar jag Guds folk tillsammans, det vill säga *vi* – en roll att spela i Guds plan för världen? Idag vill jag tala om att "ikläda oss Kristus" som att vara införlivad i Kristi Kropp, kyrkan.

Helighet är en verklighet på det gemensamma planet, det handlar inte om en individuell prestation. Jag kommer att gå igenom Bibelns berättelse om att samla Guds folk som berättelsen om frälsning. Jag kommer sedan att dela med mig av några synpunkter på vad detta betyder för de kristnas sociala och politiska vittnesbörd i ett sekulariserat samhälle. En del av vad jag kommer att säga idag återfinns i ett kapitel med rubriken "Pilgrimsfolket" i den bok jag har gett ut på svenska, ifall ni skulle vilja utforska dessa frågor ännu djupare.

I. FRÄLSNINGSHISTORIEN

I Fjodor Dostojevskijs stora verk *Bröderna Karamazov*, återger romangestalten Grusjenka följande lilla berättelse:

Det var en gång en mycket, mycket ond bondkvinna. Och kvinnan dog utan att ha utfört en enda god gärning. De onda andarna fångade henne och slungade henne ner i eldhavet. Hennes skyddsängel stod där och undrade om han kunde minnas någon enda god gärning som hon hade gjort som han skulle kunna berätta för Gud. 'En gång plockade hon upp en lök ur jorden i sin trädgård,' sade han, 'och gav den till en tiggande kvinna.' Då svarade Gud: 'Ta den löken och sträck ut den mot henne där i vattnet och låt henne ta tag i den så att du kan dra upp henne. Och om du kan dra upp henne ur vattnet så låt henne komma till Paradiset, men om löken brister då måste kvinnan stanna kvar där hon.' Ängeln skyndade till kvinnan och räckte fram löken till henne. 'Kom,' sa han, 'ta tag i löken så ska jag dra upp dig.' Sen började han försiktigt att dra upp henne. När han just hade dragit henne ända upp, såg de andra syndarna i vattnet hur hon blev uppdragen och då tog de tag i henne för att de själva skulle bli uppdragna. Men hon var en mycket ond kvinna så hon började sparka bort dem. 'Det är jag som ska dras upp, inte ni. Det är min lök, inte er.' Så fort hon hade sagt så gick löken sönder. Och kvinnan föll tillbaka ner i vattnet och där brinner hon än till denna dag. Och ängeln grät och gick sin väg.

När vi funderar över frågan om frälsning så tänker många av oss ungefär så här: "Kommer den eller den personen att komma till himlen?" Men som vi ser i Grusjenkas berättelse så har frälsningen i den kristna traditionen inte alltid betraktats som en individuell prestation. I berättelsen går löken sönder i det ögonblick kvinnan försöker göra anspråk på frälsningen bara för sig själv. I Bibeln beskrivs frälsningen inte i första hand som räddningen av en enskild person utan snarare som att återförening en skapelse som har slitits sönder av våld och synd.

De första elva kapitlen i Första Mosebok är ett försök från de gamla israeliternas sida att förklara människans svåra belägenhet och att peka på en väg ut ur denna, en väg till frälsning med andra ord. När de gamla babylonierna tittade sig omkring och såg våldet i världen beslöt de sig för att det alltid varit så i världen. Den babyloniska skapelseberättelsen, *Enuma Elish*, berättar att jorden skapades genom våld, i ett krig mellan gudarna. De gamla israeliterna däremot skrev att världen skapades i fred och harmoni och först senare föll ifrån detta tillstånd genom synden. Med andra ord är harmoni sakernas rätta tillstånd. Människorna skapades alla "till Guds avbild" (1 Mos. 1:27) så att vi alla är delar av varandra på grund av vår delaktighet i Gud. Berättelsen om Adam och Evas "fall" ger oss därför inte anledning till pessimism utan till optimism; det finns något ursprungligt gott som man kan falla ifrån. Synd och våld innebär ett avlägsnande från normen, inte sakernas rätta tillstånd. Därför äger vi hoppet att vi kan bli räddade från vår belägenhet och återfå den harmoni som var ämnad för oss.

Och ändå finns det synd och våld. Första Mosebok beskriver synd som något som uppstod ur något gott, nämligen människans frihet. När så denna goda gåva används för att utkräva självstyre, för att människan ska bli Guds rival – "den dag ni äter av frukten öppnas era ögon och ni blir som gudar¹" (1 Mos. 3:5) – då bryts den ursprungliga harmonin mellan människorna och mellan människorna och Gud. Genast börjar mannen skylla på kvinnan (3:12) och det uppstår fiendskap mellan människorna och skapelsen (3:15–19). Kapitel 4 i Första Mosebok redogör för det första mordet, och i kapitel 6 meddelar berättaren att "jorden blev alltmer fördärvad och full av våld" (6:11). Denna inledande del av Första Mosebok avslutas i och med kapitel 11 med berättelsen om Babels torn. I den berättelsen innebär följden av människans självhävdelse att hela mänskligheten skin-gras över jorden (11:9).

1 "som Gud" i den engelska Bibeln ö.a.

När den första kristna församlingen reflekterade över arvssynden, tänkte man inte så mycket på den som en fläck på den enskilda själen, utan snarare som den verkliga situationen för mänskligheten som splittrats i självhävdande individer. På 200-talet uttryckte Origenes det kortfattat på följande sätt: ” *Where there is sin, there is multiplicity* - Där det finns synd finns det uppdelningar”. Denna bedömning delades av många teologer i den tidiga kyrkan. Henri de Lubac kommenterar det på följande sätt:

I samma anda som Origenes påstående betraktar till exempel Maximus Bekännaren (Maximus the Confessor) arvssynden som en separation, ett uppbrytande, en individualisering skulle man kunna säga, i ordets nedsättande betydelse. Medan Gud ständigt verkar i världen så att alla ska förenas i en enhet så har genom denna synd, som är människans verk, ”den enda naturen slagits sönder och gått i tusen bitar” och mänskligheten som borde utgöra en harmonisk enhet, där ”mitt” och ”ditt” inte borde stå i motsättning till varandra, förvandlats till en mängd individer, lika talrika som sandkornen på stranden, och där alla visar tecken på helt skilda inriktningar.

I den kristna traditionen innebär ”synd” det tillstånd i världen där människan ser på andra och på Gud som ett hot mot sin frihet och använder sig av våld mot andra för att få vad hon vill ha. Du kan öppna vilken tidning som helst idag och det är detta du ser överallt.

Vad är Guds plan för att rädda oss ur denna svåra belägenhet? Vad är Guds plan för helighet i världen? Man börjar ana det i det tolfte kapitlet i Första Mosebok. Frälsningen börjar med att samla ihop ett folk. Gud kallar Abraham att bli ett stort folk och säger till honom att alla folk ska bli välsignade genom hans folk (12:2-3). Om synd innebär att skingras då innebär frälsning från synd hopsamlande. Enligt bibelforskaren Gerhard Lohfink är ”hopsamlande” ett framträdande tema rakt igenom Gamla Testamentet och det används till och med som ett uttryck för själva frälsningshändelsen. I Ps. 106:47 till exempel står det: ”Rädda oss, Herre vår Gud, hämta hem oss från folken”. Frälsning i Gamla Testamentet handlar inte om enskilda individer som försöker att få tillträde till en plats som heter himlen efter döden; det handlar om att samla ihop folk i gemenskap och helighet, och på så sätt återupprätta den goda skapelsen som synd och våld har slitit sönder.

Hopsamlingstemat förändras inte i Nya Testamentet; det enda som ändras är att löftena från Gamla Testamentet uppfylls i Jesus Kristus. Jesus själv beskriver sitt uppdrag på följande sätt: ”Den som inte är med mig är mot mig, och den som inte samlar med mig, han skingrar.” (Matt. 12:30). Jesus dör för nationen Israel, ”och inte bara för folket utan för att Guds skingrade barn skulle samlas och bli till ett.” (Joh. 11:52). Människorna är nu samlade i Kristi kropp, som inte ersätter Israel men som fortsätter att uppfylla de löften som gavs till Israel. Paulus identifierar Kristi kropp och det han kallar ”Guds Israel” (Gal.6:16) med kyrkan och han menar oss: ”Ni utgör Kristi kropp” (I Kor. 12:27), med Kristus själv som huvudet för kroppen. Som Paulus påpekar finns det mångfald i Kristi kropp; det finns händer och fötter och ögon, och varje del är oersättlig. Och just på grund av denna mångfald och särart behöver vi varandra, och detta gäller till och med de svagaste lemmarna (I Kor. 12:14-26). För efesierna innebär Kristi kropp en försoning mellan de två fiendliga grupperna av människor, judar och hedningar. ”Ty han är vår fred, han har med sitt liv på jorden gjort de två lägren till ett och rivit skiljemuren, fiendskapen” (Ef. 2:14).

Enligt Bibelns synsätt är kyrkan inte en klubb där individer med likartade intressen träffas för att dela dessa intressen. Kyrkan har en roll att spela i det drama som gäller världens frälsning. Själva det faktum att vi samlas som kyrka är begynnelsen av en ny mänsklighet, en mänsklighet där vi upphör att se oss själva som konkurrerande individer för att snarare uppleva oss själva sådana som vi verkligen är, som delar av en och samma kropp, vi är alla människor skapade till Guds avbild och förenade i Kristus. Himlen är avslutningen på denna process.

II. ETT UTVALT FOLK

Om vi nu går med på att Gud arbetar på detta sätt för att samla ihop en splittrad mänsklighet, varför ska då Gud, skaparen av hela universum, välja att genomföra frälsningen genom ett enda litet obemärkt folk i Mellanöstern? Om man vill starta en universell rörelse som leder till frälsning, då är inte valet av en getskötare från Ur den snabbaste vägen att sprida sitt budskap. Och vad mera är: Guds val av Abraham och hans avkomma förefaller vara helt i strid med Guds eget syfte. Att ha ett enda utvalt folk bland alla folk på jorden förefaller splittrande, inte enande. Det verkar vara givet att man på så sätt uppmuntrar etnocentrism och lokalpatriotism, ett anspråk på att ha ett privilegium framför alla andra. Är det detta som Bibelns synsätt innebär?

Om vi börjar med den andra invändningen ser vi att Bibeln klargör att fastän frälsningen kommer *genom* judarna gäller den inte bara *för* judarna. Gud säger till Abraham att alla folk i världen kommer att bli välsignade genom honom. Som det framgår av Jonas bok, och på andra ställen, är Gud en Gud för alla, inte bara för judarna. Men om vi ska ta itu med den första invändningen så menar vi att det naturligtvis finns en snabbare väg att förändra världen. Enligt Lohfink är det vad revolutionärer alltid anser. Som alla andra revolutionärer vill Gud se en radikal förvandling av hur världen fungerar. Skillnaden är den att revolutionärer, till skillnad från Gud, har ont om tid och är otåliga att uppnå människans frihet. Livslängden är så kort, och massorna tyngs ner av tröghet. Revolutionärer söker efter att snarast kullkasta alla maktstrukturer genom öppet och direkt våld. Men Gud verkar på ett annat sätt, för Gud vill respektera den dimension av det mänskliga livet som allra tydligast visar på Guds avbild i människan: frihet. Gud avser inte att övervinna våld med våld. Om människorna ska komma fram till frälsning, och finna harmoni med Gud och med varandra så måste de göra detta utan att de tvingas till det. Lohfink skriver:

[H]ur kan någon förändra världen och samhället från grunden utan att eliminera friheten? Det kan bara ske på så sätt att Gud börjar i mycket liten skala, på en enda plats i världen. Det måste finnas en plats, synlig, påtaglig, där världens frälsning kan ta sin början; det vill säga där världen blir vad den var tänkt att vara enligt Guds plan. Om man börjar på den platsen så kan "det nya" spridas utåt, men inte genom övertalning, inte genom indoktrinering, inte genom våld. Var och en måste få tillfälle att komma och se. Alla måste få en chans att betrakta och testa detta "nya". Och sen, om de vill, kan de tillåta sig själva att bli indragna i den frälsningshistoria som Gud skapar. Bara på det sättet kan deras frihet bevaras. Det som driver dem mot detta nya kan inte vara tvång, inte ens moralisk påtryckning, utan bara fascinationen inför en värld som förvandlats.

Världens frälsning sker inte genom tvång utan genom dragningskraft. Frälsningshistorien är en kosmisk kärlekshistoria, historien om den erotiska attraktionen mellan Gud och mänskligheten. Här innebär "erotisk" inte något bokstavligen fysiskt utan snarare en intensiv längtan att förenas med den andre, att övervinna splittring och forma en helhet. Denna sorts dragningskraft uppstår inte på ett allmänt, övergripande sätt, precis som man inte blir förälskad i män eller kvinnor i allmänhet. Dragningskraften till det kristna livet uppstår när man kan se en konkret gemenskap av människor som lever ut sin frälsning, som lever helighet i gemenskap, det vill säga försonade och hoppfulla liv mitt i en värld av våld. Det händer sällan att människor blir omvända genom välgrundade teorier. Människor omvänds vanligtvis till ett nytt sätt att leva genom att de lär känna människor som lever på det sättet och så kan de se sig själva leva på detta sätt. Det är så som Guds revolution fungerar. Kyrkan är avsedd att vara den gemenskap av människor som gör frälsningen synlig för resten av världen. Frälsningen är inte en "ägodel" som tillhör enskilda individer, den synliggörs enbart i ömsesidig kärlek och helighet.

Den kosmiska kärlekshistorien mellan Gud och Guds folk är emellertid inte alltid, eller ens vanligtvis, en sorglös berättelse om romantik. Samtidigt med Höga Visan har vi profeten Hoseas bok, där Gud säger till profeten att gifta sig med en prostituerad, på samma sätt som Gud har gift sig med "en horhustru" (Hos. 1:2²) genom att ingå ett förbund med Israel. Det fanns knappast någon

2 Översatt enligt den engelska Bibeln, annorlunda översatt i svenska Bibelöversättningen.

enda synd som inte Israeliterna var kapabla att begå. Det verkar faktiskt som om de bibliska författarna gör allt vad de kan för att framhäva det utvalda folkets syndfullhet.

Det är klart och tydligt att Israels och senare kyrkans anspråk på att ha en speciell roll i Guds frälsning av världen inte är ett anspråk på att vara moraliskt mer högtstående. De bibliska författarna betonar Guds folks syndfullhet för att framhäva Guds godhet och trofasthet. Gud älskar folket villkorslöst i motsats till vad folket egentligen förtjänar. Anspråket på helighet hos Guds folk är inte ett anspråk som är grundat på mänsklig ansträngning utan på Guds förlåtande kärlek. Orsaken till att de bibliska författarna kan namnge synden så rakt på sak är att sanningen har blivit uppenbarad för dem i Lagen.

Trots sin syndfullhet betraktade Israeliterna sig själva som heliga eftersom de hade fått Lagen. I Lagen förklarar Gud tydligt hur det kommer sig att Guds folk inte ska vara likt andra folk. I detta bud införlivas minnet av att de själva en gång var slavar i Egypten (5 Mosebok 15:15, 24:22). Det israelitiska vittnesbördet till världen skulle utgå ifrån den grundläggande skillnaden mellan Israels Gud och Egyptens Faraos. Faraos drivs av oro över att inte äga tillräckligt och regerar därför genom att exploatera och dominera över dem som är mer sårbara. Den sanna Guden, däremot, tecknar en vision av överflöd grundad på att man gemensamt delar på saker och ansvar, ett genomförande av den ursprungliga icke-konkurrerande harmonin som fanns vid skapelsens början. De sårbara – änkor, föräldralösa, främlingar, fattiga (5 Mosebok 24:17-22) – ska behandlas med speciell hänsyn, något som har sin grund i Israels eget minne av förtryck. "Även ni skall visa invandraren kärlek, ty ni har själva varit invandrare i Egypten" (5 Mosebok 10:19).

Det är lätt för oss idag att förstå attraktionskraften hos dessa särskilda bestämmelser i Lagen, men inför Lagen i sin helhet är vi ganska kallsinniga. Rabbinerna berättar för oss att det finns 613 olika stadgar i den mosaiska Lagen, och de täcker allt från förbud att koka en killing i dess moders mjölk (2 Mosebok 23:19) till hur många öglor det får finnas på den yttersta våden av tältvåderna i Tabernaklet (2 Mosebok 26:4-5), till vad man ska göra när mat har kommit i beröring med vatten från ett kärl i vilket en död vessla fallit ner (3 Mosebok 11: 29-35). Vi har idag en tendens att associera tro och helighet med icke-materiella saker och ett inre sinnelag. För israeliterna var tron emellertid inte en känsla; den var något synbart på det konkreta, vardagliga sätt på vilket vi sköter saker i den materiella världen. Lagen var ett sätt att öva sig i gemenskapens praxis. Om dessutom Guds plan för frälsning beror på en estetisk och erotisk dragningskraft till ett folk som lever på ett särskilt sätt – "ett kontrasterande samhälle", säger Lohfink – då är det absolut avgörande att den gemenskapen och den heligheten blir *synliga*, det vill säga får sitt uttryck i konkret praxis.

III. KRISTI KROPP

När vi sedan kommer till Nya Testamentet förändras inte det grundläggande temat om ett folk som vittnar om frälsning. Kyrkan är inte en ersättning för Israel; de kristna tror helt enkelt att alla de löften som gavs till Israel uppfylldes i Jesus Kristus. I Bergspredikan säger Jesus: "Tro inte att jag har kommit för att upphäva lagen eller profeterna. Jag har inte kommit för att upphäva utan för att uppfylla" (Matt. 5:17). Det är sant att de kristna inte lyder flertalet av de stadgar som rör kult och renhet i Toran. De kristna har avsevärd handlingsfrihet beträffande döda vesslor. Hur som helst kvarstår Lagens innersta kärna; "Jag är Herren, din Gud, som förde dig ut ur Egypten, ut ur slavlägret. Du skall inte ha andra gudar vid sidan av mig" (2 Mosebok 20:2-3). Detta betyder att alla aspekter av mänskligt liv måste föras in i vår relation med den ende sanne Guden. Det finns inget fristående, "sekulärt" rike bestående av sådant som inte har med Gud att göra, eller över vilket Gud inte har något att säga till om. Gamla Testamentets gemenskap försökte utföra detta genom att också ta med de allra minsta detaljerna av det dagliga livet in i Lagen. Jesus radikaliserar denna Guds suveränitet i Bergspredikan. "Ni har hört att det blev sagt till fäderna, 'Du skall inte dräpa'...Men jag säger er: den som blir vred på sin broder undgår inte sin dom." (Matt. 5:21- 22). "Ni har hört att det blev sagt: Öga för öga och tand för tand'. Men jag säger till er: Värj er inte mot det onda. Nej, om någon slår dig på högra kinden, så vänd också den andra mot honom." (Matt. 5:

38-39). Här avskaffar Jesus inte Lagen eller gör den till ett område för egna sinnesstämningar och känslor. I Jesus har det slutliga hopsamlandet till frälsning nu kommit. Det är hädanefter möjligt att leva på ett nytt sätt, helighet är möjlig i upprättandet av hela skapelsen till dess ursprungliga harmoni, det är till och med möjligt att älska sina ovänner och inte besvara våld med våld (5:44).

Det tema som handlar om att samla in Guds folk förminskas inte heller utan det kommer snarare till en höjdpunkt i Nya Testamentet. Jesus väljer ut tolv lärjungar i en avsiktligt symbolisk handling för att visa att det slutliga hopsamlandet av de tolv stammarna nu har börjat. När Jesus i början av Markus evangelium förkunnar att Guds rike är nära (Markus 1:15) proklamera han att Guds slutliga regerande över hela historien har kommit till stånd. Som ordet "kungadöme" anger handlar det inte om regerande bara över hjärtan och sinnen, utan en synbar, påtaglig gemenskap som fortsätter som Guds utvalda folk. Först nu kommer både judar och hedningar att i fredligt samförstånd uppvisa tecken på hur den nya mänskligheten kommer att se ut, frälst från våld och splittring. Jesus som är Kristus är fokus för denna nya mänsklighet, denna nya gemenskap. Hopsamlandet av mänskligheten kommer att börja just i Kristi kropp, kyrkan. I inkarnationen då Gud iklädde sig mänskligt kött (Joh. 1:14) har Gud faktiskt tagit mänskligheten in i Guds själva väsen. Att ikläda sig Kristus betyder delaktighet i Kristi kropp. Den kosmiska kärlekshistorien mellan Gud och mänskligheten kommer till sin avgörande punkt i Jesu Kristi födelse, liv, död och uppståndelse. I Kristus förenar sig Gud med mänskligheten, förkastas av mänskligheten, men på nytt, som i Hosea, fortsätter Gud att söka mänskligheten och i kärlek inbjuder Han oss att bli en lem i Kristi egen kropp, Guds folk, kyrkan. Kristi kropp är det synliga vittnesbördet om Guds slutliga hopsamlande av mänskligheten.

Allt detta låter ju mycket storslaget för en snickare från en obemärkt avkrok i det romerska imperiet. Det låter till och med helt orimligt när man betänker att Jesus avrättades som en vanlig brottsling, att han offentligt torterades till döds. Och sedan var det några människor som hävdade att Gud hade uppväckt honom från de döda, och att detta var den centrala punkten i hela världshistorien, det ögonblick då hela historien ändrade inriktning för alltid och att skapelsen återupprättades. Det är inte svårt för oss att föreställa oss varför många judar och hedningar hånskrattade åt dessa påståenden. "Vad är det som har förändrats? Jag ser mig omkring och jag ser en värld som fortfarande är full av synd och våld. Hur kan du bevisa för mig att världen har förändrats på grund av denne Jesus?" Det enda svaret som de kristna kunde ge när de ställdes inför den utmaningen var att peka på grupper av människor som levde tillsammans som om allt hade förändrats. Det enda beviset på frälsning de kunde ge var att peka på människor som levde tillsammans i fred och gemenskap, som levde heliga liv där våld, girighet och begär hade övervunnits.

Lyssna:

De troende fortsatte att samlas och hade allting gemensamt. De sålde allt vad de ägde och hade och delade ut åt alla efter vars och ens behov. De höll samman och möttes varje dag troget i templet, och i hemmen bröt de brödet och höll måltid med varandra i jublande, uppriktig glädje. De prisade Gud och var omtyckta av hela folket. Och Herren lät var dag nya människor bli frälsta och förena sig med dem (Apg. 2:44-47).

Det vittnesbörd som ges av människor som lever heliga liv tillsammans med varandra och som kan ses av omvärlden är det bästa och kanske det enda beviset på vad vi har att erbjuda.

IV. ETT SAKRAMENT

Kristna talar ibland om kyrkan som ett sakrament för världen. Sakramenten gör Gud närvarande för människor i en synlig, konkret form. Kyrkan själv består av sakrament. Sakramenten är de synliga tecknen som utgör Guds folks liv i gemenskap.

Denna typ av samhällsordning är särskilt tydlig i eukaristin eller nattvarden. Denna måltid är en handling som inordnar människor i en särskild ordning som gör att de tillsammans utgör Kristi kropp. "Kristi kropp" hänför sig både till det välsignade brödet och till människorna som är samlade.

"Välsignelsens bägare som vi välsignar, ger den oss inte gemenskap med Kristi blod? Brödet som vi bryter, ger det oss inte gemenskap med Kristi kropp? Eftersom brödet är ett enda är vi – fast många – en enda kropp, för alla får vi vår del av ett och samma bröd" (I Kor. 10:16-17). På ett märkligt sätt blir vi vad vi äter. Vi blir Kristi kropp genom att äta Kristi kropp (och dricka Hans blod).

I eukaristin kommer den kosmiska kärlekshistorien till sin fulländning, då mänskligheten förenas med Gud i Kristus genom den Heliga Anden. Skapelsens ursprungliga harmoni återupprättas när vi lämnar vår upptagenhet med oss själva och blir en del av andra, medlemmar i ett större själv som tas upp i gudomlighet och görs heligt. Vi blir då inte gudomliggjorda som enskilda individer för att bli små gudar. Nej, vi samlas i en gemenskap med Gud. I den tidiga kristna texten *Didache* hittar vi följande nattvardsbön: "På samma sätt som detta brutna bröd som en gång var utspritt över kullarna fördes samman och blev ett enda bröd, så må din kyrka föras samman från världens ändar in i ditt rike."

Detta hopsamlade sker inte bara för kyrkans skull, utan för världens skull. Guds folk är inte någon elitistisk liten enklav som ska leva avskild från världen. Nattvarden är särskilt nödvändig i detta avseende. Att bli ett bröd, som Paulus säger, betyder att göras till bröd för världen. Louis-Marie Chauvet understryker att det är när man äter brödet som man förstår vad dess viktigaste uppgift är; bröd som inte är föda har inte fullgjort sin uppgift. Bara bröd som föda, bröd som måltid, bröd som bryts för att delas avslöjar brödets sanna mening. När Jesus visar sig efter sin uppståndelse på vägen till Emmaus (Lukas: 24:13-35), känner inte hans lärjungar igen honom förrän han bryter brödet och ger det till dem. Eukaristins betydelse är omisskännlig; från och med nu kommer de att känna igen Kristus när de bryter och delar brödet. Kristi närvaro blir verklig när han ges till andra.

V. KYRKANS VITNESBÖRD

Jag har alltså hävdade att "ikläda sig Kristus" innebär att ta del i Kristi kropp, kyrkan. Vad betyder då detta för de kristnas offentliga vittnesbörd i ett sekulariserat land som Sverige?

Den välkände svenske sociologen Lars Trägårdh står bakom det han kallar "Den svenska teorin om kärlek". Enligt Trägårdh är Sverige, trots sitt rykte som ett socialistiskt land, i själva verket ett av de mest individualistiska samhällena i världen, och dess individualism är direkt relaterad till hur välfärdsstaten fungerar.

Enligt den svenska teorin om kärlek måste kärlek ges fritt och den kan bara ges fritt om givaren är självständig. För att den ska vara fri kan inte kärleken grunda sig på beroende eller tvång. Statens roll är att göra det möjligt för människor att älska genom att frigöra dem från varandra: "de fattiga från välgörenhet, arbetarna från sina arbetsgivare, hustrur från sina män, barn från sina föräldrar – och vice versa när föräldrarna blir gamla" (Trägårdh, 22). Statligt erbjuden omvårdnad gör det möjligt för båda föräldrarna att arbeta, och var och en betalar skatt oberoende av den andre. Äldre människor får statligt erbjuden vård för att de ska befrias från att vara beroende av sina barn. Studenter behandlas som självständiga individer och deras föräldrars inkomst har ingen betydelse för ekonomisk hjälp eller för studiekostnader. Undervisningsinrättningar som inte är statliga – till exempel skolundervisning i hemmet eller skolor som får stöd från kyrkan – betraktas

som hot mot den enskildes frihet och oberoende och man avråder från sådana skolformer. Och så vidare.

En fattig som tar emot statlig hjälp är på så sätt beroende av staten, men på detta sätt befriad från att vara beroende av andra personer. Som Trägårdh påpekar medför denna avpersonaliserade välgörenhet ett sätt att eliminera beroendet. Mottagaren av hjälp behöver inte känna sig förödmjukad av att vara beroende av någon annan, eftersom staten inte är någon person. Den kristna teorin om kärlek å andra sidan, ser inte andra människor som ett hot mot individens frihet. Konkurrensförhållandet mellan individer löses upp och försvinner genom att individerna blir en del av en högre gemenskap i Kristus. Gud drar till sig individer in i delaktigheten i Guds sanna väsen, han kläder dem i Kristus och på sätt övervinns den avgörande skillnaden mellan mitt och ditt, genom att man övervinner den avgörande skillnaden mellan mig och dig.

Paulus använder bilden av kläder ytterligare en gång i Första Korintierbrevet 12, när han mediterar över Kristi kropp. "Tvärtom, också de delar av kroppen som verkar svagast är nödvändiga, och de delar av kroppen som vi inte tycker är fina, dem gör vi så mycket finare, och de delar vi skäms för omger vi med så mycket större anständighet...Men när Gud satte samman kroppen lät han de ringare delarna bli särskilt ärade" (12:22-24). Vad Paulus gör här är att han riktar in sig på rädslan för att människor ska bli förödmjukade genom att bara bli ett objekt för välgörenhet. När det gäller den svenska teorin för kärlek verkar en sådan förödmjukelse oundviklig, eftersom människor ser sig som fria och självständiga från varandra av sin natur. En gåva från en annan kan då bara upplevas som ett hot. Enda sättet att undvika hotet är att avpersonalisera relationerna genom att gå via staten. Paulus å andra sidan försöker inte bara att få de synbart starkare lemmarna att inse att de svagare har en unik värdighet. Genom att innefatta alla i samma kropp vill Paulus få de synbart starkare att inse att de i själva verket är beroende av de svaga för sin existens. De hänger alla samman genom samma nervsystem, så att "Lider en kroppsdel, så lider också alla de andra. Blir en del hedrad, så gläder sig också alla de andra" (12:26). Jag tror att detta bekräftas av erfarenheten. Var och en som en längre tid har hållit på med hjälparbete bland fattiga människor på ett personligt plan vet att motsättningen mellan den som hjälper och den som blir hjälpt fort suddas ut när deras liv sammanflätas. Risker med välgörenhetsarbete är inte bara mottagarens känsla av förödmjukelse, utan också förödmjukelsen hos givaren.

I äkta personliga relationer finner människor att gränser bryts ned, vilket i sig kan få genomgripande konsekvenser. Långt ifrån att bara skydda mottagarna skyddar den byråkratiserade välgörenheten de mer välbärgade klasserna från det röriga och potentiellt livsförändrande mötet med verkliga, levande människor som lider.

Att ikläda sig Kristus innebär då att vi "blandar ihop" våra liv med andras liv, i synnerhet med människor som är sårbara. Att ikläda sig Kristus är att följa Kristus när han avstod från allt (Fil. 2:7): vi avstår från allt för att i våra liv ge plats för den andre. Vi ikläder oss Kristus och blir gudomliggjorda genom att vi tar på oss lidandet hos dem som Kristus identifierade sig med i Matteus 25: den hungrige, den törstige, främlingen, den nakna, den sjuke, den som sitter i fängelse.

Statlig hjälp kan vara av godo, men den är aldrig tillräcklig för att förkroppsliga Kristi kärlek för en värld som behöver den kärleken mer än något annat. Världens frälsning i all dess fullhet, både andligt och materiellt, beror på om Kristi kropp kan göras synlig, om de kristnas gemensamma helighet kan bli synlig. Det enda bevis, som vi har att ge, på att Gud samlar ihop mänskligheten till sig själv är att det finns grupper av människor som lever synligt heliga liv tillsammans, liv som levs som om allting har blivit förvandlat genom att Jesus Kristus kommit. Det är detta som menas med att "ikläda sig Kristus" – att göra Guds kärlek synlig för världen, i Kristi kropp, där barmhärtighet och helande finns och fungerar, trots all vår synd.